

RENAȘTEREA ROMÂNĂ

ZIAR NAȚIONAL-POPORAN-INDEPENDENT

Directori: (V. Hoțoran, A. P. Bănuț)
Șefredactor: I. U. Soricu

Anul I.

Sibiu, Sâmbătă 3 Maiu 1919.

Nr. 86

Administrator: I. Martin.
ABONAMENTE: Dincoace de Carpați și Bucovina: 80 cor. anual, 42 cor. pe 6 luni, 22 cor. pe 3 luni — Numărul 40 fl. — Dincolo de Carpați: 75 lei anual, 40 lei pe 6 luni, 22 lei pe 3 luni. — Numărul 25 ban.

Drumul unei Regine

Viforoasa răscolire a tuturor așezărilor lumii, pe care a însemnat-o războiul european atât în desfășurarea cât și în rezultatele lui, a jertfit dintr'odată atâtea încoronate câte n'au sperat nici în cele mai îndepărtate vreo date. Cine se gândea oare, în 1914, când a izbucnit războiul, că în defuncta Monarhie Austro-Ungară, Germania, "Cascada de țări", a fost strigătul tuturor, în urma războiului, când suveranii germani cari schimbau Coroana în fața geamantan al burghezului călător, mai puteau fi numărați.

Și cu toate acestea, — lucrul s'ar năruie la prima cercetare a lucrurilor — același război a întărit simțământul de înfrățire și în Belgia și în Franța. Eroiul rege Albert, cași nemulțumit de război, și-a câștigat prin lungi suferințe alături de poporul său, și mai ales prin adâncă înțelegere a marilor jertfe ale acestora, au fost prin greaua încercare de sânge și durere, împodobindu-și fiecare sceptrul cu mai prețioase nestemate: iubirea unei țări întregi.

Sau înfrățit astfel două feluri de a fi, care mișunau în aceeași gheață de "a omului". Se întindea pe de-o parte umbra unei concepții absurde a acelei concepții de valoare, după care Suveranul, reprezentând al dreptului divin, se înfășura numai în privilegii, vorbind supușilor în "graful lui Dumnezeu", — și străbătea pe de altă parte sufletul nou al șefului de stat democratic care nu cunoaște decât osteneții și jertfa fii țării sale.

Lată pentru ce drumul Reginei noastre așezată a isorât din imboldul acesta al cărei de împlini, pentru Patria sa, într'o țară în care se părea că soarele care răzbea pentru noi se acoperise de un colț mor. Și lată pentru ce felul în care suverana noastră a primit pe zăriști, — și sunt înainte de orice purtătorii de sentimente ce mai apropiate de sufletul celor țării, — a fost însăși urmarea firească a acestei datorii, prin graful sincer și deșălbis cu care Regina și-a făcut, pentru poporul nerăbdător de a afla, însuflețita "dare de seamă".

Și a vorbit Regina, cu acea iubire de țară sa, cu acea căldură față de cetățenii cei mulți și tăcuți pentru dreptate, cu aceeași grijă plină de emoție pentru căruia acestui popor căruia îi ascultă și bănuș, ale cărui doruri ține să le împlinească și ale cărui suferințe le-a suferit în orice clipă.

A vorbit în primul rând despre rostul suveranilor sale la Paris și la Londra, care a fost acela al sărbătoririlor și al fasturilor, și rostul unei Române dornice de a fi, în clipe dificile, în ajutorul celor

care susțineau acolo *causa* Românismului. În trecerea sa, care ridică pretendenți valuri de entusiasmi și belșug de flori, Suverana nu s'a mulțumit să treacă cu surâsul Reginelor obișnuite numai cu strălucirea solemnităților și a părăzierilor, ci a vorbit, a pledat și a luptat pentru izbânda revendicărilor noastre.

Și a spus Aliților noștri: — "N'am venit ca să mă plâng, și pentru a jeli nenorocirile țării mele. Ceea ce s'a întâmplat, s'a întâmplat. Trebuie să ne îndreptăm acum privirile mai departe și am venit ca să clădesc pentru viitor. V'am adus și până acum servicii, și mai putem încă să vă aducem, dar dați-ne mijloacele pentru aceasta."

"Pământul nostru, pădurile noastre, sunt de o bogăție nemăsurată; de petrolul nostru aveți nevoie. Isovoarea acestor bogății le păstrăm cu gelozie, dar vă dăm, din belșug, produsele lor prețioase. Vă dăm din toată inima ceea ce vă lipsește, dar vă rog să ne plătiți cu aceeași măsură."

Drepte și demne cuvinte, cași cele de mai jos, pe cari marea inimă a Suveranei le-a găsit pentru a înfrunza luptele politice din vechiul Regat, cari păreau o clipă un motiv de neîncredere pentru Aliți:

— "Pentru mine, oamenii politici ai țării mele n'au nume. În clipa aceasta nu cunosc în România decât Români cari au o țară nouă de clădit și cari sunt uniți cu toții în acest singur gând. Și, oare, d'voastră înși-vă, în Anglia sau în Franța, n'aveți lupte politice, și nu sunteți tot atât de buni Englezi sau Francezi?"

Înțeleg chip de a privi lucrurile și aceasta, care luminează dintr'odată cu o înțelegere pe care ai trebui s'o avem toți, adevăratul rost al luptelor politice: acelaș indemn, pe căi deosebite...

Și a mai vorbit Suverana despre atâtea lucruri despre care a fost întrebată, spunând totdeauna tot cât putea să spună: despre primirea care i-s'a făcut în Franța, despre aceea de care s'a bucurat în Anglia, despre diferendul dintre noi și Sârbi, despre primejdiile și despre prietenii pe cari ni le rezervă viitorul, despre problema evreiască, despre chestiunea feministă...

Identificându-se rând pe rând cu toate aspirațiile și cu toate greutățile țării sale, Suverana — care se mândrește cu cele mai sincere sentimente democratice, — a lăsat zăriștilor impresia limpede a singurului privilegiu cu care Dinastia noastră tinde să-și îmbogățească patrimoniul: acela al celei mai cuprinzătoare iubiri pentru țară și pentru Poporul de ale cărei destine și-a legat destinele sale.

Din adâncul inimei, noi ne bucurăm că, așa cum se întâmplă și în Anglia, nici cel mai înaintat luptător pentru câștigarea a cât de largi libertăți sociale, nu găsește o piedică în Coroană, ci indemnul unui aliat în această luptă.

Insemnări zilnice

După 1 Mai.

Ziua de 1-Mai a decurs fără nici un incident în Sibiu. Solidaritatea socialistilor s'a dovedit perfectă, de vreme ce nu numai toate prăvăliile, dar și cafenelele și chiar ospătăriile erau închise...

Viața normală a suferit însă mult din pricina sărbătorii, unice în felul ei a muncitorilor, și din pricina recunoștinții socialistilor, dacă ar părea altădată unele manifestări cari nu mai au avut atunci, când votul universal le dă posibilitatea să-și dovedească disciplina și puterea mai mult și mai folositor.

Pentru că dacă noi necunoaștem egal îndreptățirea cetățenilor și a claselor, ușor s'ar putea întâmpla, ca și țărăni, funcționarii, comercianții industriașii să își instituiească câte-o sărbătoare în sine; unii la 1 Iunie, alții la 1 August ori 1 Decembrie, silind celelalte clase să suferă din pricina sărbătorii de clasă...

De altfel natura capricioasă a țării și ea are și ea o viață. Ziua a început cu o ploaie torențială, care după amiază s'a transformat în zăpadă deasă, căzându-ne pe toți deopotrivă în casă, așa că nu puteam să ne bucurăm de libertatea zilei de 1 Mai și de plăcerile unei excursii plăcute la țară, fiindem constrânși să stăm la masă, scriind aceste constatări amare...

Socialiștii să ne ierte pentru acestea. (V. H.)

Impăcare cu Maghiarii?

Ziarul "Uj-Világ" în numărul său dela 1 Mai se ocupă în locul de frunte cu politica în România de comisarul Varjassy Lajos din Arad, și s'a susținut postul dela 10 Noembrie în-

Faptele ce se petrec însă acolo ne fac să credem că Săcelele ar fi dincolo de vre-o nouă linie de demarcație. Cităm, pentru azi un procedeu inventat de un domn maior, care-și închipue probabil că face parte tot din armata de jaf și tâlhării a lui Mackensen, cel care nu lăsa Valahului decât "ochii ca să plângă".

Acest domn maior, venind să facă rechiziții, în loc de a rechiziționa caii pe cari ciangăii îi au dela armata de pradă a lui Mackensen, s'a năpusit asupra bieților Români înțorși abia acum din refugiu, luându-le posibilitatea de a-și reface gospodăriile zdrobite de furia hunică.

Astfel a rechiziționat caii Românilor Ion Țigoi, care și-a dat armatei române pe amândoi copiii, pe locotenentul Ion Țigoi și sublocotenentul G. Țigoi. Și aceasta la câteva zile după întoarcerea lui din refugiu, după ce viteza armată a lui Mackensen îi furase toate oiile în Dobrogea.

Ion Munteanu, care a condus, în 1916, regimentul 5 Vlașca spre Brașov, se refugiază cu armata română. În urma lui ciangăii îi secvestrează tot cuprinsul. Intors acasă, spre a-și refăce gospodăria, domnul maior lasă caii ciangăilor și rechiziționează singurul cal cu care se întorsesse din refugiu.

Mă rog: suntem în România-Mare, sau în Valahia lui Mackensen? În orice caz se impune un examen de sentiment românesc al celor cari intră în oastea României-Mari.

Domnul maior l-a trecut cu succes.

(T. M.)

Trupele noastre s'au întâlnit cu Ceho-slovacii

— Comunicat oficial din 30 Aprilie —

Frontul de Est: Bazele bolșevice au trecut prin surprindere Nistrul și au ocupat 3 pichete de grăniceri în sectorul Maiaki. În ziua de 29 Aprilie 1919, bazele au fost scărțite peste Nistrul de trupele române. Pe restul frontului schimb rar de focuri.

Frontul de Vest: Patrurile noastre de cavalerie care operează la Nord de linia Tap (Csap), Muncaci (Munkács) au luat contact cu patrurile ceho-slovacilor din regiunea Ungvár. S'a ocupat Tisa-Rabana și Tis-Lok. În ziua de 29 Aprilie detașamentele general Țănu și colonel Boteu au frânt rezistența pe care inamicul a pus o timp de 2 zile în lungul canalului Hortobágy (Karcag) și Sălășul-nou (Kis-Ujszás).

Trofee: 395 ofițeri, 4320 soldați, 3 tunuri de 80 mm., 16 obuziere de 100 mm., număr os armament și material.

Pierderi: Răniți căpitan Popescu Dumitru și 10 soldați.

Marele Cartier General

Pretindem comerțul liber!

Suntem informați că în vreme ce în România propriu-zisă a apărut decretul-lege pentru comerțul liber, Consiliul dirigent nu permite importul coloniadelor și al altor articole de prima necesitate.

În unele cercuri comerciale se susține într'adevăr că importul se va monopoliza pentru Banca de Industrie și Comerț.

Din partea noastră nu dăm creștință astorțel uri de svonuri, pentru că privilegierea unei instituțiuni priore ar însemna favorizarea unor cetățeni în paguba altora și ar avea înfășurarea că cei dela putere sunt și ei interesați materialicește la Banca Industrială și Comercială.

În cazul acesta națiunea ar trage la răspundere moralicește și materialicește pe cei dela conducere, ba chiar și Consiliul de administrare al băncii, pentru fiecare ban pe care l-ar câștiga banca în folosul acționarilor în detrimentul marelui public, pentru interesul căruia cercm libera concurență, singura care îl garantează împotriva speculanților.

Dacă Banca de Industrie și Comerț vrea să împlinescă o necesitate de interes general să ne aducă din străinătate cât de cu grabă, cât de multe și cât de ieftine mărfuri și alimente, lăsând însă drumul liber și comercianților și altor instituțiuni la fel, cari ar vrea să depună munca lor la refacerea activității economice și comerciale în România de mâine.

Avem ferma convingere că Consiliul dirigent este departe de a da privilegiu atât de jignitor unei singure instituțiuni, și că ori ce alte svonuri sunt neintemiate și rău viitoare...

Pentru că ele ar însemna nu numai o nedreptate ci de-adeptul o — crimă împotriva libertății, care se va răbuna în însăși.

V. Hoțoran.

Subscrieți la împrumutul Ardealului: este cel mai patriotic act și cel mai bun plasament de bani.

Dr. Ioan Ciordaș

O telegramă sosită din Oradea-Mare confirmă tragica veste, că Dr. Ioan Ciordaș a fost ucis de săcul.

O jalnică veste pătrunde sufletele Româniilor desrobite. Dr. Ioan Ciordaș, bărbatul care urma să fie prefectul Bihorului, a fost ucis în modul cel mai mișelesc de bandele săculești. Români din Bihor, abia desrobiți, privesc cu ochii împăingeniți de lacrimi, cu pumnii încheștați, pătrunși de oură nepotivă, spre câmpurile ungurești îndură prin pierderea lui Ioan Ciordaș o grea lovitură.

Fiu de preot sărac din părțile Sătmăruului, purtat în anii tinereții de dorul învățării s'a încuscrit cu mizeria tradițională a studentului român. Ca student universitar a făcut parte din vestita gară de șaptesprezece a juriștilor din Oradea-mare, care în timpul celei mai urgite apăsări, nelnicrită de persecuțiunile băntfyste, a afirmat cu seninătate și însuflețire tinerească cauza sfântă a neamului nostru.

Începându-și acum 17 ani practica de avocat în Beiuș, el era pătruns de misiunea sa din cea dintâi clipă a activității sale publice. În acele vremuri Bihorul inghenunchiat era năpădit de moleșala pasivității. La proclamarea activității Ioan Ciordaș desfășură steagul partidului național român ca cel dintâiu candidat la alegerile parlamentare. Dificultățile începutului erau fără seamăn în Bihorul îobăgit al gentrylor maghiari. Dar steagul desfășurat al libertății naționale era purtat de brațele vânoase ale acestui bărbat integru, care iubea fanatic neamul. Timp de un deceniu și jumătate Ioan Ciordaș a fost în Bihor reprezentantul naționalismului în forma lui cea mai severă. Sacrificiile și agitația neobosită a distinsului luptător au rodit memorabila învingere a lui Dr. Vasile Lucaciu la alegerile din 1906.

Trezirea conștiinței naționale în Bihor e strâns legată de numele lui. Agitația politică și crearea unui element sănătos de cărturari conștii de chemarea lor, au constituit însă numai o ramură a preocupărilor sale multiple pentru neam.

Convins de adevărul, că numai cultura națională e cheia la viața a conștiinții naționale, străduindu-se în înfrățirea prietenilor și Beiușul să fie un focular puternic al culturii românești. Secțiile "Astrui" și a fondului de teatru, Reuniunea de cântări din Beiuș, care avuse succese memorabile la Expoziția Jubilară din București sub conducerea lui avântată și-au ajuns apogeul, devoltând o acțiune culturală din cele mai rodnice. A fondat și susținut cu mari sacrificii librăria și tipografia românească "Doina". Spiritul său inițiativ și organizator, s'a vădit în aceeași măsură și pe teren economic.

A fondat banca românească înfloritoare "Drăganul", iar acum doi ani a reușit să pună bazele unei fabrici de spirit și cu sprijinul băncii românești a așezat câțiva negustori români în Beiuș.

Viitorul României-Mari

Ce spune dl Mihail Cantacuzino, fost ministru conservator

Dl Mihail G. Cantacuzino și-a făcut studiile liceale în Germania, iar Dreptul și Literile la Sorbonna din Paris. A intrat în luptele politice stăpân pe studiul serios, înarmat cu o îndrăzneală răspăcată și cavaleriască, purtând în suflet un sincer avânt românesc.

Om cu trecut curat, naționalist intransigent, a fost între primii cari au cerut înfăptuirea României-Mari, asupra reorganizării și transformării căreia are căderea să se pronunțe și ca fost colaborator în ministerul din 1917, când țara trecea prin cele mai crude încercări.

Rolul elementului ardelean

Prima întrebare pe care am pus-o frunțașului conservator naționalist a fost cu privire la rolul elementului ardelenesc în viitoarea alcătuire politică a României Mari.

După mine, mi-a răspuns dl M. Cantacuzino, rolul transilvănenilor în noua Românie este un rol de mână întâi. Am convingerea, că în ordinea morală și intelectuală ardelenii sunt cei dintâi. Pentru că, dacă elementul din "țară" se caracteriză prin claritate și bun simț (caracteristic inerente dealtel rasei latine), e nu mai puțin adevărat, că elementul ardelenesc a îndurat mult de pe urma influenței ungaro-germane, precum cel basarabean a fost crotropit de influența rusească.

Noi cei din țară așteptăm însă foarte mult dela transilvăneni. Elementul din Ardeal are în fața elementului de-alc marelui ascendent de-a fi pătruns de idealul democratic fără de-a fi încetat un moment de-a rămâne un element de ordine — și aceasta este de cea mai mare importanță.

Rolul elementului ardelenesc în guvernarea noii noastre țări va fi foarte prețios prin contribuția ce va aduce cu mentalitatea sănătoasă și spiritul democratic ce-l călăuzește.

În Rusia, care din nenorocire a căzut pradă duhului anarhic, va urma probabil reacțiunea dictaturii și trebuie să fim mândri, că înconjurajii de-un ocean al anarhiei, ardelenii au știut să-și păstreze cupătura și chibzuiala care le-au împurmat puterea de-a înfrânge opera diabolică a dușmanilor noștri de veacuri.

În viața noastră politică se impune o operă neîntărziață și radicală. Starea de azi este intolerabilă. Statul cere imperios așezarea sa pe temelii tari și de neclătinat. Viața noastră publică va trebui curățită de mișmele stricăcioase.

Casa lui ospitalieră a unui cuib cald al tradițiilor românești și pururea deschisă pentru toți acei, cari veneau să primească indemnuri bune obosind în folosul neamului.

În referințele lui particulare, ca avocat și proprietar de moșie atitudine sa era în cea mai desăvârșită armonie cu înaltele adevăruri, cari le propaga cu atâtea căldură și vocațiune.

Dar influența lui Ioan Ciordaș asupra cărturarilor și a poporului din Bihor deopotrivă, nu o semnalează îndeajuns efectivul înregistrabil al activității sale publice. Aceasta o explică vraja și valoarea personalității sale.

Figura lui era întâmpinată pretutindena de simpatie sinceră și respect. Orator de talent, el se impunea la toate ocaziile, prin logica și obiectivitatea expunerilor sale, prin finețea spiritului său. Bărbat fără prihană, de o rară nobleță sufletească, condus totdeauna în activitatea sa publică de considerațiile înalte ale unui conducător predestinat, Ioan Ciordaș era unul dintre cei mai apreciați membri ai comitetului național, iar Româniea din Bihor avea față de el neajmărită încredere.

Fire modestă, el a preferat la Alba-Iulia după adunarea națională a petrece în cercul prietenilor vechi, de cari l-a despărțit atâtea vreme urgia războiului, renunțând la participare la conventicolele secrete.

Sunt tragedii cari fac dreptate și sunt tragedii cari cer dreptate. Tragedia lui Ioan Ciordaș cere dreptate. Răsbunarea înfricoșătoare a armatei românești trebuie să o simtă mai ales bandiții magiari din Bihor.

Și bine să se chibzuiească, asupra persoanei, care va avea să ocupe locul acestui bărbat ales în fruntea comitatului Bihorului. Căci de va fi un dibaciu ecuilibrat, care va identifica interesele lui personale cu interesul public, opinia publică din Bihor, pătrunsă de amintirea și tradițiile curate ale lui Ioan Ciordaș, în va mătura din calea la primele poticniri.

Ioan Ciordaș dispăre din șirul conducătorilor neamului românesc în clipă, când ca prin minune se realizează visul, pentru care a luptat cu atâtea îndărătnicie, cu toată căldura sufletului său idealist.

Abia de 42 ani, viața lui s'a stins atunci, când toate nădejdiile și încrederea poporului românesc din cel mai mare comitat al națiunii desrobite se îndreptau către el, predestinat de a conduce Bihorul, căci toți erau uniți și de o părere în aprecierea personalității sale.

Îndurerăți închinăm steagul îndoliat al neamului românesc scăpat din sclăvie, în fața mormântului distinsului luptător, care a fost dr. Ioan Ciordaș.

Criza politică a României.

— Deci, dacă există în România o criză politică internă, cum credeți să fie rezolvită?

— Fără îndoială că există și așteptăm dela curentul democratic din Ardeal — vorba a fost rostită de nenumărate ori — o asanare a moravurilor noastre politice și mai ales o întărire a curentului naționalist.

O primejdie mare amenință viața noastră publică, delăturate fiind atâtea elemente serioase dela treble politice, cari azi sunt exploatare de pătura însetată după câștigul ușor și tralul îmbeșugat. O stare de lucruri care nu mai poate dăinui fără urmări grave pentru viața noastră națională.

Să nu scăpăm însă din vedere, că sub România care se vede, este o altă Românie, care a răbdat, a trăit greu și azi vrea să se renască. Acestei României trebuie să-i ajute democratismul din Ardeal și de bună seamă că-i va ajuta. Problemele noi cer un spirit nou și aceasta trebuie să fie. Înfrăurirea ardelenescă va fi în sensul de-a schimba radical toate partidele. Metodele vechi de guvernământ se vor înoi, aceasta impunând-o păturile de jos. Celte se vor opune curentului vor fi înlăturaj. Alături programul, cât și compunerea și înseși înfăptuirile vechilor partide se vor schimba.

Vechia Românie, era o căsuță modestă, noua Românie e un palat urias. Deci azi trebuie chemat în capul țării tot ceea ce neamul românesc are ca valoare, alături de reprezentanții lor din Ardeal, Bucovina și Basarabia și tot ceea ce este de ispravă în administrație și politică — deci și socialistii — pentru a discuta chestiunile cari privesc baza întregului nostru stat. Un guvern care să reprezinte maximul ce-l poate da țara ca autoritate, cinste și capacitate.

Da, există o criză și încă foarte acută, care mai provine și din faptul, că trăim într'o mare disordine, nu numai în ordinea materială ci și în ordinea legală a lucrurilor.

Constituția este eludată. Puterea executivă taloculește pe cea legiuitoare (decrete-legi) iar

puterea judiciară proclamă dreptul de necesitate care în definitiv e un non sens.

Leacul? Formarea guvernului amintit și înălțarea stării de azi prin alegerea neamănată la care să contribuie, firește, și noule teritorii din care va ieși marea constituantă a României-Mari, punându-se temeliile noului alc țării.

Un program de luptă.

Care este deci, programul de luptă al partidului dvoastră?

Programul nostru e pregătit, așteptăm numai sosirea dlui Tache Ionescu în țară, pentru ca împreună cu dânsul să-l supunem unei largi discuții delegaților diferitelor organizații ale partidului nostru. Suntem hotărâți ca înainte de darea la iveală a acestui program să avem un serios schimb de vederi în privința părților esențiale ale programului și cu fruntașii Ardealului și Bucovinei spre a ține seamă de părerile lor în soluțiunile pe care le-am preconizat pentru deslegarea problemelor de organizare care se pun.

Desigur că nu vom intra în schișarea acestui program, fiindcă acest lucru îmi pare prematur. Pot spune însă deapacuma, că directiva generală a acestui program va fi reîntrarea imediată în legalitate, asanarea și întărirea curentului naționalist.

Primejdii României

Unde sunt de Cantacuzino primejdii ce ne amenință și cum credeți să le înlăturăm?

După mine, primejdia întâi o constituie revendicările dușmanilor noștri externi și singurul leac pentru a putea rezista, este o apropiere cât se poate de solidă și caldă între Polonia, Cehoslovacia, România, Serbia și Grecia, care au dușmani comuni și sunt legate prin unele interese comune.

Deaceia e neapărată nevoie ca atât interiorul cât și brăul care-l vor forma aceste neamuri să fie cât se poate de puternice.

Alt pericol serios este bolșevismul. Când jur-impresurului nostru există focare de anarhie, peste Nistru, peste Tisa și poate chiar peste Dunăre, prima datorie e să întărim noțiunea de ordine și spiritul de legalitate în țara românească întreagă.

Ca bun român, am fost între cei dintâi care am cerut înlăturarea idealului nostru, în baza trecutului, îmi permit să mai semnaliez un pericol care s'ar putea naște prin spiritul separatist ce parcă vrea să se desvolte în nouele teritorii românești. Desigur că-i firesc, ca acestor teritorii să li-se dea cuvântul în privința organizării lor, administrării și soluționării tuturor problemelor locale, însă ar fi să periclităm viitorul „României-Mari” dacă ar fi să o desparțim într-o serie de provincii, având fiecare autonomia ei. România trebuie să fie un stat unitar, nu un stat federal.

Va fi nevoie să se facă o descentralizare a diferitelor administrații pentru înlesnirea înseși a problemelor administrative ce se vor pune. Însă această descentralizare e bine să se facă pe județe sau pe grupuri de județe, iar nu pe provincii, — fără ca prin aceasta să înțelegem a reduce cătuș de puțin rolul de mână întâi care cred că revine elementului ardelenesc, sau al altor elemente noi.

A. P. Bănuț.

Revista presei

Noi și Grecii. Dl N. Iorga scrie următoarele cu privire la trupele grecești cari s'au retras dela Odessa în România:

După retragerea de la Odessa, care a fost atribuită în explicațiile date Parlamentului francez lipsii mijloacelor de aprovizionare și poate dorinței de a se învedera rușilor de orice culoare că înțelegerea nu vrea să păstreze un Gibraltar la Marea Neagră, cele trei divizii grecești care luptau contra bolșevicilor n'au fost rechamate, ci s'au așezat în Basarabia.

E o elementară datorie să salutăm prezența lor pe pământul nostru, ca tovarășii întru apărarea în acest loc a unor interese care nu sunt numai ale noastre și ale lor chiar, ci ale întregii civilizații omenești, amenințată de cea mai urâtă și mai stupidă formă de nebunie politică ce s'a văzut până acum.

Astăzi mai mult decât oricând Grecia populară, democratică, supt coducerea unui om de Stat de un superior talent, se desface de toate reminiscențele fanariote în care intriganții au scormonit pentru a face rău ambelor națiuni, pentru ea, odată cu noi și împreună cu noi, să lea asupra și o grea operă de unitate națională și de purificare internă.

Și pentru acest motiv primim cu o deosebită încredere, plină de speranțe, prezența la Nistru a aliaților noștri, Grecii lui Venizelos.

Zvonurile. Ziarul Patria înregistrând circulația a tot felul de zvonuri cari se stărnesc pentru a afăa neîncrederea populației, scrie:

„Ne este imposibil să nu înregistrăm acțiunea aceasta ocultă, ticăloasă și primejdioasă în aceeași vreme. Se vedește din nou, că agenții mizerabili seamănă pretutindenea pe unde pot sămânța îngrășorării, ca să producă anarhie și disordine.

Ne ridicăm cu toată tăria împotriva mizerabililor agenți ai anarhiei, cari lucrează la subminarea statului nostru. Cerem în aceeași vreme cele mai aspre măsuri împotriva tuturor, cari se fac vinovați de răspândirea știrilor menite a îngrizoși publicul.

Și să se caute acești oameni. Statul trebuie să aibă suficiente mijloace pentru căutarea lor și găsii odată să-i pedepsească cu toată asprimea!

Să nu uităm! Sub acest titlu ziarul oficios „Viitorul” scrie:

„Una din caracteristicile sufletului românesc blajin, este că uităm repede și că suntem foarte dispuși a ierta pe acel cari nu merită nici de fel iertarea și indulgența noastră.”

„Au fost oameni cari au servit ca instrumente ale germanilor; — au fost străini cari pe vremea când guvernul și Regele erau în pribegie, credeau că țara va fi deapuri a dușmanului.”

„Pe aceștia toți, dintre cari unii îi cunoaștem, îi lertăm totuși și trecem cu o indulgență regretabilă asupra tristei lor personalități.”

„Români, sau străini primiți cu brațele deschise la noi și cari s'au făcut instrumente sau au fost bunii amici ai celor ce profanau bisericile și insultau femeile, ori omorau copiii, toți aceștia ar trebui să fie excluși din cetatea românească. Dar cu o indulgență care e vecină cu naivitatea, noi îi credem pe cuvânt când par acum transformați în amici ai noștri și dușmani ai Nemților.”

„Dar suntem atâtea de buni la inimă — încât am uitat aproape ce-au făcut Nemții ca noi. Am uitat și cruzimea, și sălbăticia, și jaful, și rușinea ce-au aruncat-o asupra nenorocitei noastre țări, și publicațiile noastre, zăvăl sau reviste, nu mai aduc aminte, decât cu rare excepții, de acele vremuri de durere.”

Vizita dlui Iuliu Maniu la Dobrițin

Dl I. Maniu președintele consiliului dirigent însoțit de dâii I. Suci și R. Boilă, șefi de resort, au sosit la Dobrițin, unde a sosit deasemenea dl general Moșoiu, plecat să inspecteze trupele pe front. În Dobrițin staționează și trupe ardeleni în frunte cu generalul Hanzu.

În ziua sosirii a fost înmormântarea celor 5 soldați români morți în ultimele lupte. Dl I. Suci a ținut cuvântare la mormânt impresionând pe cei prezenți până ia lacrimi.

Comandantul militar a instituit noul prefect și primar în oraș. A avut loc apoi o consfățuire în chestia alimentării între generalul Hanzu, dl Boilă și autoritățile civile. Se va face un schimb de mărfuri între Dobrițin și Sibiu.

Dl I. Maniu a vizitat trupele, cari l-au primit cu mult entuziasm.

Seara a avut loc o masă comună la popota ofițerilor. Dl I. Maniu într'un splendid discurs a arătat însemnătatea armatei într'un stat modern, a relevat meritele neperitoare ale armatei române și înțelepciunea comandanților. Afară de autorități s'a prezentat la dl Maniu și rectorul Universității și a exprimat mulțumita și bucuria mare că armata română a salvat Dobriținul de regimul bolșevist. Pretutindeni pe unde trec, membri guvernului din Sibiu, sunt primiți cu multă căldură.

La Oradea Mare

Marți seara dl Maniu a sosit la Oradea-Mare. Întreaga inteligență în frunte cu dl Aurel Lazar, vicarul Clorogari și prefectul substituit Pop l-au întâmpinat. La Oradea se află de prezent și generalul Holban.

Vicarul Clorogari a salutat pe dl Maniu în numele Bihorului mult oropsit, care totuși și-a păstrat sufletul românesc.

Dl Maniu a vizitat Miercuri prefectura orașului. Primarul orașului a ținut o vorbire în termeni leali, asigurând pe dl Maniu de stima, susținerea și încrederea orașului și a magharilor. Dl Maniu a răspuns că Bihorul și Oradea-Mare sunt unite cu România mulțumită vitejiei armatei române, înțelepciunii conducătorilor și energiei M. S. glorioșului nostru Rege Ferdinand I. Cei de față au isbucnit în aclamații.

Către ostașii din Ardeal

Ordin de zi din 2 Mai 1919

Ostași ai armatei din Ardeal, mânați de strigătele de durere ale fraților noștri ardeleni, cari erau schingiuiți și batjocoriți de luni de zile de trupele și bandele ungurești, v'ați revărsat cu un avânt fără seamăn din Munții apuseni ai Transilvaniei spre câmpia Tisei, pe care ați atins-o după 15 zile de sfârșiri uriașe, gonind pe protivnic pe țărmlu opus.

Mântuirea, mângăierea și liniștea ce ați dus fraților noștri ardeleni, precum și siguranța vieții, cinstei și avutului întregii populații din regiunile călitate de voi, este cea, mai prețioasă respălată suferințelor pentru toate greutăți, prin care ați trecut.

Falnicile divizii românești, prin realizarea acestui strălucit fapt de armă, au făcut dovadă încă odată lumii întregi de strălucite virtuți ostășești și admirabilul spirit de disciplină, de care este animat ostașul român.

Măndru de a vă fi comandant într-o întreprindere pe cât de grea, pe atât de măreață prin rezultatele ei, vă mulțumesc călduros tuturor, de la mic la mare, pentru sfârșința și bărbăția de care necurmat ați făcut dovadă și încheiând vă zic:

Sănătate și voce bună, bravi ostași ai armatei din Ardeal.

Comandantul trupelor din Transilvania: General Mărdărescu Șeful de Stat Major: General Panaitescu

Retragerea bancnotelor austro-ungare

Aflăm din Viena că bancnotele de 200 cor. și 25 cor. dintre cari foarte multe au fost falsificate, vor fi retrase acolo din circulație în timpul cel mai scurt. Aceste categorii de bancnote în Cehoslovacia și Jugo-slavia nici n'au fost admise la stampilare și atât acolo cât și în Austria germană sunt schimbate cu altele, așa că pe teritoriul Austriei de odinioară ele se găsesc într-o măsură foarte redusă. În Ungaria însă mai sunt încă și astăzi în circulație.

Termenul pentru prezentarea bancnotelor pentru a fi schimbate cu bancnote stampilate a expirat la 29 Martie. Oficiile de schimb aveau dreptul ca la suma mai mari să schimbe numai o parte din bancnote iar pentru rest să dea bonuri (chitanțe) cari trebuiau achitate la 14 zile după expirarea termenului de stampilare. Deocamdată este cu neputință a avea o privire precisă asupra sumelor ce rezultă din bonuri, sume cari vor fi aduse încă la stampilare. Precum suntem informați, la 29 Martie erau în circulație 4.623 miliarde de bancnote austro-germane, iar cifra aceasta s'a ridicat până la 4.687 miliarde. Pe urma retragerii treptate a bonurilor, circulația bancnotelor austro-germaue va crește și mai mult. O parte întregitoare a circulației de bancnote o formează și biletele de una și de două coroane cari n'a fost supuse stampilării. În privința aceasta nu se poate face decât o simplă apreciere, fără a putea ști precis ce sume se află în circulație în Austria germană. La sfârșitul lui Decembrie au fost emise din categoria aceasta mai mult de 600 milioane de coroane.

Germania va pierde coloniile

Berna 1 Mai. Din Paris se anunță: Consiliul de patru s'a ocupat ieri cu schimbarea clauzelor din tratatul preliminarilor. Delegații germani vor trebui să declare că Germania renunță la coloniile sale. La clauză s'au mai adăugat următoarele: Germania renunță pentru totdeauna la coloniile nu cere alte compensații teritoriale. Lucrările, costul lucrărilor și datoriile făcute în decursul războiului în aceste colonii le suportă Germania. (Ag. Dacia).

Informațiuni

Știrile sosite din Ucraina confirmă versiunile din străindate, că în Ucraina nu se găsește un singur țărăn care să nu fi luat lupla contra bolșevicilor. Răscornile țărănilor contra bolșevicilor continuă dar ele de fapt scad din zi în zi în urma faptului, că țărăni se înscriu în armata directoratului ucrainean. Pyterea bolșevicilor în Ucraina poate fi considerată ca pierdută.

La „Banca Centrală de Industrie și Comerț” în consiliul de administrație au fost aleși următorii 14 membri: Iosif Hari Barbul, comerc. Lugoi, Victor Blăjan, ing. Sibiu, Teodor Doboiu, com. Sibiu, dr. Alex. Todor, medic Alba-Iulia, dr. Laurian Gherman, dir. de bancă Cluj, Const. Herja, dir. de bancă Seliște, Ionuț Brut Hodoș, dir. de bancă Blaj, Ion Hossu, ing. Oradea-Mare, dr. Iacob Radu, canonic Oradea-Mare, dr. George Popescu, dir. de bancă, Turda, Dominic Rațiu, dir. de bancă, Sibiu, Sava Raicu, dir. de bancă Arad, Ilie Stefla com. Sibiu, Ioan Vulcu, com. Orăștie.

Cenzori au fost aleși următorii: dr. Octavian Russu, adv. Sibiu, Const. Pop, Sibiu, Aurel C. Domșa, Blaj, Nic. Bratu, Sibiu, Ion Grecu, com. Făgăraș.

La Zălău a aterizat un aeroplan rusesc, în credința că aterizează pe teritoriul unguresc, aducând cu sine mai multe milioane de ruble. El a fost prins însă de soldații români.

Teatrul național este încă la Brașov și la Sibiu nu se mai află bilete. Ar fi un fapt imbecil acestă, dacă biletele s'ar fi vândut liber, chiar dacă publicul ar fi făcut puțină „coadă”. Ne sosesc însă plângeri din partea publicului, că aproape toate biletele au fost „rezervate” pentru anumite cercuri privilegiate, ceace exclude cu totul posibilitatea, ca marele public să poată participa la reprezentațiile așteptate cu atâtea nerăbdare.

Ne ridicăm și noi în contra acestei dispoziții, în interesul marelui public și în viitor vom căuta să îl ajutăm în prevenirea unor asemenea tendințe atât de puțin egalitare.

Curtea de Casație a respins recursul col. Verzea, fiind neadmisibil ca un militar să facă recurs la casația civilă.

Restabilindu-se înțelegerea între patronii de ziare și lucrătorii tipografi au reapărut aproape toate zărele din București.

Ziarul „Viitorul” anunță că guvernul din București a autorizat partidul socialist și sindicatele muncitorești să serbeze 1 Mai la grădina „Bordeiul vechi”.

Dl Kuerguezac, conducătorul misiunii parlamentare franceze în România a părăsit Luni Capitala.

În urma marilor ploii și a furtunilor, toate muncile agricole stagnează în Basarabia, și domnește un frig ca în Ianuarie. Serviciu telegrafului și al căilor ferate se face numai cu mari greutăți.

Guvernul român a hotărât înființarea unui consulat general la New-York și a unui consulat la Chicago.

La Constanța a sosit ieri un mare transport de stofe din Anglia. Transportul a fost imediat învagonat pe C. F. R. și transportat la București.

Simodul arhidiecezan a decis cu unanimitate în sedința sa de alături înființarea unei episcopii gr. ort. în Cluj, în frunte cu un consilier ce va fi provădat cu toate drepturile și cu toate atribuțiile organice. La înființarea acestei episcopii a contribuit foarte mult vrednicul și binemeritul protopop al Brașovului dr. Saftu. Cu lucrările înființării a fost însărcinat cu vot unanim neobositul asesor consistorial Nicolae Ivan, dimpreună cu alți membri.

Agencia telegrafică „Dacia” s'a mutat și se află dela 1 Mai pe Brettepromenade Nr. 10, etajul II. deasupra cafenelei Europa.

După știri din Viena, bătrânul fost prim-ministru Wekerle a murit în temnița de la Pesta.

Cum se poartă armata română

Dobrițin 1. În orașul Hajduszoboszló bolșevicii maghiari au spânzurat înainte de a se retrage patru intelectuali maghiari.

Un pluton de români intrând în oraș după lupte de stradă a dat de cadavrele nefericitorilor maghiari. După ce i-au luat jos din spânzurațoare și le-a dat onorul datorit morților au dispus să fie înmormântați creștinește.

Locuitorii maghiari au rămas viu impresionați zicând: — „Noi ungurii ne ucidem unii pe alții și trebuie să vină dușmanul ca să ne îngroape morții!”

Presă franceză despre înaintarea noastră

Viena, 1. — Toată presa pariziană se ocupă cu înaintarea și progresul trupelor române și a trupelor cehoslovace aducându-le mari elogii și laude. Zărele „Le Democratie Nouvelle” și „La Victorie” declară că, grație înaintării acestor trupe se poate considera ca absolut înfrânt pericolul bolșevismului și anarhiei din Ungaria, asupra țării din vest. Zărele „Le Temps” și „Le Petit Journal” declară, că Ungaria trebuie aspru pedepsită pentru politica aceasta. (Ag. Dacia).

Ultima oră

Trupele române înaintează mereu

Comunicat oficial din 1 Mai 1919.

1. Frontul de Est: Bande de bolșevici au trecut Nistrul în sectorul Palanca. După o scurtă luptă trupele noastre le-au aruncat înapoi.

2. Frontul de Vest: La aripa dreaptă trupele noastre au atins toate obiectivele; unitățile dela centru au trecut prin luptă canalul Hortobágy Büsbörmény. În acest sector luptă în curs la Csege pe Tisa. La aripa noastră stângă s'a ocupat prin luptă Sân-Miclăușul-Turc. (Török Sat. Miklós) Tissa Földvár (pe Tisa) Zenta (Zsentes) și Hodmezű-Vasarheiu (Hódmezű-Vásárheiu).

3. Trofee: S'au mai capturat 4 obuziere de 100 m/m. Marele Cartier General.

Incidentul dintre Wilson și Orlando

Paris, 1. — În urma incidentului între Wilson și Orlando au părăsit și ultimii delegați italieni Parisul M. S. Regele Italiei a aprobat atitudinea lui Orlando și l-a felicitat telegrafic. Presa germană comentează incidentul acesta și zărele din Berlin ca „Berliner Tageblatt”, „Tägliche Rundschau” și „Vorwärts” cred că Germania poate trage foloase din incidentul acesta. Contrar acestor zăre „Vossische Zeitung”, „Der Tag” și „Frankfurter Zeitung” declară că Germania nu poate câștiga nimic din incidentul Wilson-Orlando și somează populația de a-și păstra calmul și a nu se lăsa sedusă în eroare. (Ag. Dacia).

Situația la Budapesta

Viena, 1. — Fostul ministru de culte socialist Kunffy Zsigmond a refuzat formarea noului cabinet în urma marilor dificultăți și certuri între socialiști. Kun Béla fost comisar popular pentru afacerile externe a dispărut subit din Budapesta și nimeni nu știe unde se află. (Ag. Dacia).

Retragerea trupelor sârbești din Muntenegru

Timișoara, 1. — Prințregutul Alexandru a ordonat retragerea tuturor trupelor de pe teritoriul Muntenegrului, și evacuarea întregului teritoriu al Muntenegrului. (Ag. Dacia).

Generalul Hallier pe frontul cehoslovac

Viena, 29. — Generalul francez Hallier care a vizitat dimpreună cu mai mulți ofițeri de stat major, americani, englezi și francezi frontul trupelor cehoslovace unde a urmărit mersul și înaintarea acestor trupe, s'a reținut ieri la Viena.

Doamne și-domnișoare

carl doresc să ia lecții de limba franceză, română și pian să se adreseze administrației „Renașterea Română” sub inițiale „A. B.” 199 9-9

Aducem la cunoștința că am preluat reprezentarea de anunțuri a ziarului „Renașterea Română”

Hugo Wolff & Comp. Piața mare 21.

A apărut: Castelul din Buia Ardeal Mihaiu Viteazul de Sofronie Roșca cu ilustrațiuni. Preț 4 coroane. Editura „Renașterea Română”. De vânzare la toate librăriile.

Prima societate română de IMPORT și EXPORT S. Ittu & Comp. Sibiu. Se ocupă exclusiv cu importul și exportul a orice fel de produse comerciale, brute, semi-fabricate și fabricate. Corespondență în limbe română, franceză, italiană, germană, ungară. Adresa telegrafică: ITTU ȘI COMP., SIBIU.

Instalarea autorităților teritoriului eliberat

Declarațiile dlui Aurel Lazar

Oradea Mare, 1. — Dl A. calitate de trimis special al Consiliului a dat o ordonanță resumând toate organele principale de până acum ale Consiliului

Marți s'a prezentat dlui șef al justiției Curții de apel compusă din dâii I. și dr. Gh. Popa, apoi din partea tribunalei procuraturii dr. Petru Imrik și Adol. lausky iar din partea judecătorei de Emeric Balázs și dr. Ioan Kocsán și posiiții urgente pentru reluarea în justiție încetate din partea bolșevicilor

Dl A. Lazar a promis că în 2-3 face dispozițiile cerute.

Dl Cornel Bejan a fost numit alimentariar pentru orașul Oradita Mare Bihor.

Fabricanții din oraș s'au prezentat A. Lazar cerând sprijinul Consiliului în primul rând cărbunii și materii brute. Dl A. Lazar a promis tot procentual însă ca Consiliul dirigent nu făcând săvârșite de unii agitatori fără suflet, și urmare că nici fabricanții nu vor lua față de muncitorimea cinstită.

Dl Lazar a mai comunicat că s'au comunicat și a comerțului în cea vreme cu Iugoslavia, Austria și Cehoslovacia.

Funcționarii direcției de finanțe a fără excepție jurământul. Director a fost dl Gavril Moroș.

La administrația judefană au fost numiți:

Ludovic Nistor, vicecomite; dr. Nicol. povici, protofisic; Andre Darabouth, primar în centru; dr. Aurel Nichita, primar Margita și Cornel Lucin, primpretor în B.

Concurs

pentru cursul de conducătoare de copii.

Pentru pregătirea conducătoarelor de copii se înființează un curs de 3 luni cu începere dela 1 Iulie a. c. La acest pot înscrie absolvente cu cel puțin 4 clase.

Doritoarele de a participa la acest vor înainta cererile însoțite de atestat șezorului de culte și instrucție publică până la a. c.

Șeful rezortului de culte și instrucție Valer Braniceș.

Cenzurat: V. Hotărăn, director-resp.

„Pericolul Secret” Sifilis nervos-General,

foarte folositoare, de Eminentul Dr. P. Pitulescu din București, specialist în boli nervoase și sifilitice.

De vânzare la Librăriile: W. Krafft, „Foaia Poporului” și Arhidiecezană, Sibiu.

Casa fiecăruia român trebuie să o decoreze portretul M. M. L. L. Regelui și Reginei în reproducție frumoasă. Mărimea 48x58 cm à 15 cor. bucata. Se află la administrația „Renașterea Română”, Sibiu, strada Poplăcii 11.

T. V. Păcățian, Cartea de aur însemnări, acte și documente din viața politică a Românilor din Ungaria, vol. I—VIII cor. 100.80 separat se pot vol. I, II, V, VI à cor. 12—14 comanda: „ VII și VIII ” „ 14.00 Cartea de aur se află de acum înainte de vânzare exclusiv: la librăria W. Krafft în Sibiu unde n'are a se trimite toate comanda.